

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Faisala Husseiniho a Milana Podhrázkého v právní věci žalobce: **JUDr. M. A.**, zast. Mgr. Anežkou Večeřovou, advokátkou se sídlem Železná 490/14, Praha 1, proti žalovanému: **Hlavní město Praha**, se sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. 12. 2022, čj. 11 A 26/2022-39, vedeném Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 9 As 40/2023, o námitce podjatosti vznesené žalobcem vůči soudci Nejvyššího správního soudu Mgr. et Mgr. Michalu Bobkovi, MJur, Ph.D.,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu Mgr. et Mgr. Michal Bobek, MJur, Ph.D., **je vyloučen** z projednání a rozhodnutí ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 As 40/2023.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností z 11. 1. 2023 se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti nezákonnému zásahu žalovaného.

[2] V řízení o kasační stížnosti stěžovatel vznesl námitku podjatosti proti Mgr. Michalu Bobkovi, členu devátého senátu zdejšího soudu, kterému byla dle platného rozvrhu práce přidělena k projednání a rozhodnutí výše uvedená kasační stížnost. Svou námitku, která byla Nejvyššímu správnímu soudu doručena dne 31. 1. 2023, stěžovatel odůvodnil tím, že Mgr. Michal Bobek je bývalým partnerem stěžovatelovy manželky. Mgr. Michal Bobek již se stěžovatelovou manželkou žádný vztah neudržuje

[3] Již dne 26. 1. 2023 uvedl Mgr. Michal Bobek v úředním záznamu, že byl upozorněn na skutečnost, že stěžovatel je v současnosti manželem jeho bývalé partnerky. Uvedl, že byť k osobě stěžovatele žádný přímý vztah nemá, s ohledem na jeho osobní vazby by bylo možné ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. pochybovat o jeho nepodjatosti.

[4] Ve vyjádření k samotné námitce podjatosti z 3. 2. 2023 Mgr. Michal Bobek uvedl, že stěžovatel je nyní manželem osoby, která byla až do března roku 2018 jeho partnerkou. V současnosti se s ní Mgr. Michal Bobek nevidá, s výjimkou nahodilé přátelské kávy přibližně jednou ročně. Sám Mgr. Michal Bobek k osobě stěžovatele žádný osobní vztah nemá. Chápe však, že by stěžovatel mohl mít důvod pochybovat o jeho nepodjatosti. Stejně tak by situaci mohl vyhodnotit „objektivní třetí“, znalý osobní provázanosti v této

věci. Proto také navrhl dne 26. 1. 2023 předsedovi soudu postup dle § 8 odst. 3 s. ř. s. Mgr. Michal Bobek považoval za důležité, že stěžovatel není v dané věci právním zástupcem, ale je sám účastníkem řízení. Proto je namístě větší opatrnosti při posuzování námitky podjatosti než v případě, kdy soudce pojí přátelské či jiné vztahy s jiným „profesionálem“, typicky právním zástupcem fyzické či právnické osoby či zástupcem správního orgánu.

[5] Dle § 8 odst. 1 s. ř. s. *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[6] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje zjednodušeně řečeno výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Podjatost soudce také zasahuje do principu nezávislosti soudce. Soudce lze z projednávání a rozhodnutí přidělené věci vyloučit pouze výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (usnesení NSS z 29. 4. 2003, čj. Nao 19/2003-16).

[7] Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v usnesení z 22. 1. 2014, čj. Nao 9/2014-31, „[z] ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezaujatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.“

[8] Nejvyšší správní soud se tak zaměřil na posouzení zejména toho, zda jsou objektivní důvody pochybovat o nepodjatosti soudce Mgr. Michala Bobka v dané věci. V projednávané věci je nutno zvážit, jaký vliv na vztah ke stěžovateli má vztah soudce k jeho bývalé partnerce, nynější stěžovatelově manželce. V tomto smyslu je třeba vztahy soudce

pokračování

k jiným osobám zhodnotit současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, přičemž hlediskem prvním je povaha tohoto vztahu, hlediskem druhým pak jeho intenzita.

[9] Dle citovaného usnesení Nejvyššího správního soudu čj. Nao 9/2014-31 lze vztah skutečného přátelství (který lze brát jako příklad blízký nynější situaci) označit za velmi silnou (jednu z nejsilnějších) motivaci určitého apriorně zaměřeného jednání, avšak teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho možný psychologický dopad i z hlediska zachování přirozené schopnosti nezájatého řešení případu. V tomto případě je však třeba vzít v potaz, že partnerský vztah představuje zpravidla sám o sobě ještě silnější pouto mezi lidmi než je přátelství. Proto je na něj zpravidla *a priori* namísto nahlížet jako na intenzivní období „skutečného přátelství“, přičemž jeho povaha a intenzita tu zpravidla spadají vjedno. Tímto náhledem je třeba hodnotit i bývalé partnerské vztahy, samozřejmě s přihlédnutím k jejich individuálním okolnostem, k nimž patří i délka doby od ukončení partnerství.

[10] Jak již bylo naznačeno, podjatost je založena, zjednodušeně řečeno, existencí „důvodu pochybovat“. Tedy takového důvodu, pro který, i když to není jisté, jsou vážné důvody domnívat se, že soudce by nestranný nemusel být. Míra důvodu pochybovat musí být přiměřená a důvod pochybovat musí mít svůj konkrétní skutkový základ a také svou váhu. Nestačí tedy bez dalšího, že lze vysledovat určitou vztahovou linku mezi soudcem a jeho věcí či účastníkem. Aby byla určitá vztahová linka důvodem podjatosti, musí být její význam pro soudce dostatečně intenzivní.

[11] V usnesení ze 13. 3. 2014, čj. Nao 86/2014-15, Nejvyšší správní soud v daném ohledu konstatoval: *„Soudce je právní profesionál, jehož ústavní jakožto i mravní povinností je dbát o nezávislé a nestranné rozhodování. S výkonem funkce soudce je proto nerozlučně spjat požadavek na to, aby se soudce byl schopen oprostit od nepatřičných vnějších vlivů na jeho rozhodovací činnost. Méně intenzivní vlivy na svou rozhodovací činnost tak musí být soudce schopen odfiltrovat s ohledem na nároky své profese. Pokud tedy intenzita rušivých vlivů nedosáhne určité kritické úrovně, nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o tom, že soudce není schopen dostat požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodnutí, které jsou na něj kladený a kterých si musí být vědom.“*

[12] I přes ukončení partnerského vztahu a nízkou intenzitu současného přátelského vztahu soudce ke stěžovatelově manželce dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že lze mít pochybnosti o nepodjatosti soudce Mgr. Michala Bobka při jeho rozhodování o stěžovatelově kasační stížnosti. Od ukončení partnerství dosud uběhlo necelých pět let. Přestože nemá Nejvyšší správní soud žádné důvody zpochybňovat subjektivní pocit Mgr. Michala Bobka o jeho schopnosti se od jakýchkoli vlivů oprostit a rozhodovat zcela nestranně, zůstává přítomen objektivní aspekt věci. Jak konstatoval sám soudce, třetí osoby by mohly snadno nabýt dojmu o ohrožení jeho nepodjatosti. Jak také Mgr. Michal Bobek přilehavě uvedl, tento faktor je o to významnější v tom, že stěžovatel (byť „pouze“ ve zprostředkovaném vztahu k soudci) není v dané věci právním zástupcem, ale je sám účastníkem řízení (k nižšímu významu vztahu soudce k zástupci účastníka řízení oproti vztahu přímo k tomuto účastníkovi viz usnesení NSS z 15. 9. 2020, čj. Nao 127/2020-13). Nejvyšší správní soud tak v souladu s konstatováním Mgr. Michala Bobka uvádí, že je proto v projednávané věci na místě větší „opatrnosti“ při posuzování námitky podjatosti

než v případě, kdy soudce pojí přátelské či jiné vztahy s „profesionálem“, typicky právním zástupcem fyzické či právnické osoby či zástupcem správního orgánu.

[13] Nejvyšší správní soud proto dle § 8 odst. 3 s. ř. s. rozhodl o vyloučení Mgr. Michala Bobka z projednání a rozhodnutí ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 As 40/2023.

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. února 2023

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu